(KML)

M Ø T E

i den utvidede utenriks- og konstitusjonskomite

fredag den 2. desember 1988 kl. 14.30.

Komiteen ble under sak nr. 1 tiltrådt av landbrukskomiteen.

Møtet ble ledet av utenrikskomiteens leder, Kåre Willoch:

Til stede var:

Fra den utvidede utenriks- og konstitusjonskomite: Kjell Magne Bondevik, Ingeborg Botnen, Johan Buttedahl, Kaci Kullmann Five, Einar Førde, Jan Petersen, Gunnar Skaug, Reiulf Steen, Jan P. Syse, Kåre Willoch, Liv Aasen, Kjell Magne Fredheim, Carl I. Hagen, Brit Jørgensen, Oddrunn Pettersen, Borghild Røyseland, Asbjørn Sjøthun, Harald Synnes, Sigurd Verdal, Inger Pedersen (for Arve Berg), Ernst Wroldsen (for Gunn Vigdis Olsen-Hagen) og Tora Aasland Houg (for Theo Koritzinsky, men etter spesiell invitasjon, se lederens bemerkning nedenfor).

Fra landbrukskomiteen: Kåre Gjønnes, Oddbjørn Hågård, Karin Lian, Ingrid Nylund, Inge Staldvik og Lars Storhaug.

Av Regjeringens medlemmer var til stede: Utenriksminister Thorvald Stoltenberg og handelsminister Jan Balstad.

Følgende embetsmenn ble gitt adgang til møtet: Fra Utenriksdepartementet: ekspedisjonssjef Eirik Glenne, fra Handelsdepartementet: statssekretær Asbjørn Eikeland, fra Landbruksdepartementet: statssekretær Terje Risholm og underdirektør Sverre Kvakkestad.

Videre var til stede komiteens faste sekretær, Jon Bech.

Dagsorden:

1. GATT-forhandlingene om kvantitative importrestriksjoner.

2. Eventuelt.

(KML)

KOMITEENS LEDER: Er det noen merknader til innkallelsen eller dagsordenen? Slike merknader er ikke fremkommet.

Jeg bør kanskje, siden det underhånden er reist spørsmål om det, få gjøre oppmerksom på at selv om møtet er hemmelig, er det opp til lederen å bestemme om også innkallingen skal være hemmelig. Jeg fant det under omstendighetene ubetenkelig å fravike hemmelighold vedrørende innkallelsen.

KJELL MAGNE FREDHEIM: Siden det er jeg som underhånden har reist spørsmålet -

KOMITEENS LEDER: - Det er ikke bare hr. Fredheim.

KJELL MAGNE FREDHEIM: - Blant annet undertegnede. Jeg vil gjerne ha bemerket og ført til protokolls at det er høyst uvanlig å innkalle fra Stortingets talerstol til et møte som forutsetningsvis skal være hemmelig.

KOMITEENS LEDER: Er dette ment som et uttrykk for at innkallelse ikke burde ha skjedd?

KJELL MAGNE FREDHEIM: Jeg ville ha foretrukket skriftlig innkallelse.

KOMITEENS LEDER: Mener taleren at man i dette tilfellet ikke skulle ha innkalt fra Stortingets talerstol men innskrenket seg til skriftlig innkallelse?

Undertegnede må få bemerke at reglementet uttrykkelig forutsetter at innkallelsen ikke behøver å være hemmelig. Det er en reglementsforandring som ble foretatt for at man skulle kunne unnlate hemmelighold i tilfelle man fant dette ubetenkelig.

Lederen vil også si at dels sakens viktighet og dels den omstendighet at eldste tilstedeværende medlem av Regjeringen uttrykkelig tilbød et møte umiddelbart, etter lederens skjønn tilsa at det var naturlig å innkalle til et møte, og at det måtte skje umiddelbart.

Er det flere som ønsker å uttale seg om saken?

(KML)

EINAR FØRDE: Eg vil seie at eg for min del ikkje har nokon merknad til innkallinga.

KOMITEENS LEDER: Flere har ikke bedt om ordet til dette spørsmål.

Siden dette møte er innkalt på svært kort varsel, er både Sosialistisk Venstrepartis medlem og dets varamedlem forhindret fra å møte. Lederen vil derfor foreslå at komiteen inviterer representanten Tora Aasland Houg til å overvære møtet. - Ingen merknader er fremkommet til det.

Sak nr. 1.

GATT-forhandlingene om kvantitative importrestriksjoner.

KOMITEENS LEDER: Jeg vil gjerne få gi ordet til handelsministeren.

STATSRÅD JAN BALSTAD: Jeg vil innledningsvis vise til at ministermøtet i GATT finner sted i neste uke i Montreal, og er en mid-term review" - en midtveis vurdering - i den såkalte Uruguay-runden. Den har en målsetting i tre punkter:

- å fremme ytterligere nedbygging av handelsbarrierer (toll, kvantitative restriksjoner m.v.)
- å styrke og videreutvikle GATTs eksisterende regelverk (eksempelvis på områder som handel med jordbruksvarer, bestemmelsene for beskyttelsestiltak m.v.),
- å utvide GATT- systemet til også å omfatte multilaterale regler og disipliner vedrørende handel med tjenester, og bekjempelse av brudd på immaterielle rettigheter (varemerke, patenter, mønster etc.).

Uruguay-runden er etter manges oppfatning sammenlignet med tidligere runder antakeligvis den mest ambisiøse i GATTs historie, noe jeg føler også ble bekreftet på EFTAs ministermøte i forrige uke.

(KML)

Betydningen av forhandlingene må ses i lys av sterke proteksjonistiske strømninger i verdensøkonomien og tendenser til økt bilateralisering av handelssamkvemmet. Voksende ubalanse i internasjonal økonomi bl.a. kjennetegnet ved USAs handelsunderskudd og gjeldskrisen i mange utviklingsland har satt internasjonalt økonomisk samarbeid på en hard prøve. I dette samarbeidet inngår handelspolitikk som en sentral del, og Uruguay-runden har således en berøringsflate som omfatter de fleste spørsmål av betydning i internasjonalt økonomisk samkvem. For et land som Norge blir det spesielt viktig å fremme brede, omforente løsninger forankret i multilaterale regler og disipliner, noe som nettopp er hovedmålsettingen med Uruguay-runden.

Formålet med det ministermøtet som skal finne sted i Montreal i neste uke, er dels å vedta konkrete tiltak som kan gjennomføres allerede nå, og dels å gi politiske retningslinjer for fullføringen av forhandlingsmandatet i de to gjenværende år av Uruguay-runden. Forhandlingene er inne i en meget viktig fase, og utfallet av ministermøtet vil ha avgjørende betydning for rundens videre fremdrift og resultater. Regjeringens opplegg for Norges deltakelse i Uruguay-runden ble forelagt Stortinget i St.meld. nr. 63 for 1986-87, om enkelte handelspolitiske spørsmål. Meldingen ble behandlet i Stortinget under vårsesjonen 1988 på basis av en enstemmig innstilling fra utenriks-og konstitusjonskomiteen, Innst. S. nr. 253 for 1987-88. Komiteen sluttet seg i det alt vesentlige til Regjeringens opplegg. Utfallet av ministermøtet vil imidlertid kunne få konsekvenser for Norge utover det som lå i dette opplegget.

De forventet viktigste områdene i en slik sammenheng skal jeg nå komme litt nærmere inn på.

Jordbruk er et av de vanskeligste og mest konfliktfylte tema i Uruguay-runden. Massiv subsidiering, manglende produksjonstilpassende tiltak og omfattende handelsbarrierer har skapt overproduksjon og ubalanse mellom tilbud og etterspørsel internasjonalt på dette området. Skillelinjene i forhandlingene går grovt sett mellom de land som ønsker full frihandel for jordbruksprodukter, som USA, Australia og Argentina, og de land som er uvillige til å gå så langt, men som likevel er rede til å treffe tiltak rettet mot bedre balanse mellom tilbud og etterspørsel, herunder skritt i liberaliserende retning, samt sterkere binding av handelseffektene av den nasjonale jordbrukspolitikk. I denne gruppen finner vi EF-landene, Sveits og de nordiske land.

En foreløpig kompromissløsning som et flertall av land går inn for i forbindelse med ministermøtet, synes å være en eller annen form for "frys" av den totale støtten til jordbruket, dvs. summen av den direkte støtten

(KML) og av skjermingsstøtten, dvs. importbeskyttelsen. Vårt opplegg er at Norge bør kunne slutte seg til en slik forpliktelse - korrigert for inflasjon - og samtidig arbeide for at innholdet i denne i størst mulig grad gir fleksibilitet med hensyn til gjennomføringen på nasjonalt plan.

Jeg tror det er riktig å skyte inn her at slik jeg vurderer det, er det tradisjon for en samordning med de nordiske land. Slik er det også i denne sammenheng. Hvis vi sa at vi ikke ville gjøre noe, ville vi antakelig ikke få være med og drøfte noe av dette i det hele tatt. Da hadde vi på en måte satt oss utenfor det gode selskap, og da hadde andre kunnet bestemme nærmest på våre vegne.

Tropiske produkter er antakelig det eneste tema i Uruguay-runden som er gitt spesiell prioritet i forhandlingene, noe som skyldes den betydning handel med slike produkter har for mange utviklingsland. Det ville derfor være sterkt ønskelig om ministermøtet kunne treffe konkrete liberaliseringsvedtak på dette området. Etter drøftelser med berørte departementer og næringsorganisasjoner har Norge allerede lagt frem en skisse over mulige norske bidrag i disse forhandlingene. Skissen omfatter tollkonsesjoner, både bindende GATT- satser og tollfrihet for utviklingslandene. Vi har tatt sikte på å kunne gjennomføre konsesjoner innenfor en slik skisse, men omfanget vil være avhengig av hvilke bidrag andre industriland og økonomisk avanserte utviklingsland er villig til å gi i tilknytning til ministermøtet.

Tekoforhandlingene i Uruguay-runden har hittil vært relativt stillestående, noe som delvis kan forklares ved at den eksisterende Multifiberavtalen, MFA IV, først utløper 31. juli 1991. Denne avtalen gir industriland muligheten til kvantitative begrensninger mot import fra lavprisland. I tidligere omtalte innstilling fra utenriks- og konstitusjonskomiteen heter det at Norge bør gå inn for at nåværende MFA ikke skal forlenges. Den svenske regjering har, som vi vil være kjent med, annonsert at Sverige uansett vil avvikle alle sine kvantitative begrensninger mot lavprisimporten ved MFA IVs utløp. Ministermøtet vil være en viktig anledning for Norge til å presisere sin posisjon på tekoområdet. Den bør være at Norge går inn for en avvikling av MFA, og at vedtak om dette - herunder tidspunktet for endelig avvikling - bør treffes innen rammen av Uruguay-runden.

Handelsrelaterte aspekter ved immaterielle rettigheter - varemerke, patent, mønsterbeskyttelse osv - har også fått økende betydning internasjonalt. Også norsk industri er blitt rammet av brudd på slike rettigheter på viktige eksportmarkeder. Forhandlingene i Uruguay-runden for å utvikle et mulitilateralt regelverk i GATT for å bekjempe slik virksomhet har hittil blitt hemmet av mange utviklingslands uvillighet til å drøfte normer for de ulike rettigheters innhold på nasjonalt

(KML)

plan. Uten en form for presisering på dette punkt vil håndhevelsesmekanismer isolert sett kunne bli av marginal verdi. I tråd med Stortingets ønske om at Regjeringen arbeider aktivt for et best mulig multirelatert regelverk for vern om industriell eiendomsrett, bør Norge derfor gå inn for en klargjøring i Montreal i forbindelse med ministermøtet som ivaretar dette hensyn i de fortsatte forhandlingene.

Jeg kan også legge til at i forberedelsene til dette møtet har vi naturligvis hatt grundige diskusjoner med berørte departementer. Opplegget for jordbruksområdet har vært gjenstand for en rekke møter mellom Landbruksdepartementet og Utenriksdepartementet.

Dette er vel i grove trekk det jeg kunne tenke meg å bidra med.

KOMITEENS LEDER: Jeg takker for redegjørelsen.

JOHAN BUTTEDAHL: Jeg vil starte med å spørre om opplysningene i Nationen for i dag når det gjelder GATT-møtet i Montreal, er fullt dekkende for det som skal finne sted på dette møtet. Det er litt avgjørende å kunne få greie på, fordi de opplysningene egentlig går videre enn det handelsministeren orienterte den utvidede utenrikskomite om nå, hvis jeg oppfattet ham riktig.

Det ble referert til et nordisk opplegg, hvor man vil gå inn for inflasjonsjustert "frys". Men i tillegg vil de nordiske land - ifølge Nationen - stå på OECDs vedtak, som innebærer en mer markedsorientert landbruksproduksjon. Og akkurat det hørte jeg ikke at handelsministeren sa.

Jeg vil også ha en vurdering av om ikke det som nå er i ferd med å skje, vil ha en ganske dramatisk innvirkning på den framtidige landbrukspolitikk her hjemme og dermed også på den generelle politikk i vårt land.

Mitt spørsmål er om ikke den beslutning som Regjeringen har fattet, som legges til grunn for forhandlingsdelegasjonens arbeid, er i strid med de vedtak som er fattet i Stortinget om framtidig norsk landbrukspolitikk. Jeg vil gjerne ha en vurdering av handelsministeren når det gjelder dette. Dessuten vil jeg ha handelsministerens svar på hvorfor ikke den utvidede er blitt forespurt tidligere, slik at denne saken kunne unngått å bli tatt opp i en slik hast som vi har opplevd i dag.

Jeg har en rekke andre merknader også, men jeg regner med at man kan komme tilbake til det underveis, avhengig av svarene.

(KML) KOMITEENS LEDER: Jeg vil gjøre oppmerksom på at jeg har flere på listen. Det må være opp til handelsministeren å avgjøre når han vil svare. Han ser ikke påfallende interessert ut akkurat for øyeblikket.

KJELL MAGNE BONDEVIK: Utgangspunktet for at dette spørsmålet ble reist i Stortinget i dag, var artikkelen i Nationen, som handelsministeren for så vidt et godt stykke på veg nå har bekreftet innholdet i. Jeg forstod på ham at det lå an til et såkalt frysvedtak - noe vi jo har drøftet i denne komiteen tidligere, men da av en annen type.

Handelsministeren definerte frys som "summen av den direkte støtten og av skjermingsstøtten, altså importbeskyttelsen".

Det er riktig at utenrikskomiteen drøftet GATT-runden i Innst. S. nr. 253 for 1987-88. Så langt jeg kan se av det jeg har rukket å lese i innstillingen før dette møtet - og delvis under møtet - har vi ikke her gitt noe signal som går på "frys" og eventuell nedbygging av den direkte støtten til jordbruket på litt "lengre sikt", som det står i Nationen. Vi har i innstillingen drøftet importvern og importspørsmål. Men forslaget om "frys" gjelder tydeligvis den totale støtten til jordbruket, og den direkte støtten kan jeg ikke skjønne at vi i komiteen har vært inne på i det hele tatt. Dette gjør saken litt interessant og viktig. Hvis handelsministeren og Regjeringen opererer på grunnlag av det komiteen sa om importspørsmål, er det i og for seg greit at en ikke konsulterer Stortinget. Men hvis Regjeringen gir seg inn på spørsmål som vil innebære klare forhandlinger den øvrige jordbrukspolitikk - det som går på den direkte støtten - kan jeg ikke skjønne at Regjeringen har backing for det i noe ferskt dokument fra Stortinget. Dette er desto mer viktig fordi det kan komme til å berøre de av Stortinget vedtatte inntektsmålsettinger for landbruket, som noen av oss mener ikke er oppfylt i dag. Det vil kanskje ytterligere bli vanskeliggjort hvis dette blir en politikk Norge forplikter seg på.

Jeg vil gjerne be handelsministeren om kommentarer til akkurat den siden av saken. Hvilke konsekvenser vil disse forpliktelsene få for Norge? Hvilke konsekvenser vil dette GATT-møtet ha for den direkte jordbruksstøtten og eventuelt for den vedtatte inntektsmålsettingen?

KOMITEENS LEDER: Lederen er oppmerksom på at Carl I. Hagen har dårlig tid og vil gi ham ordet nå.

(KML)

CARL I. HAGEN: Jeg skal rekke et fly. Jeg vil bare kort si at jeg har ingen betenkeligheter med å be Regjeringen føre en så klar liberaliseringslinje som overhodet mulig. Jeg har ingen betenkeligheter med at man er med på å forplikte Norge til å redusere støtteordninger og subsidieoverføringer til landbruket. Det som går i liberal retning, vil vi gi full støtte til.

JAN P. SYSE: Siden det er fredag ettermiddag, vil jeg - da jeg er noe i tvil - kort og godt stille et spørsmål, på bakgrunn av det vi kan lese i Nationen: Er det egentlig noe nytt og spesielt som er kommet inn nå i forhold til det vi har vært med på tidligere? Det står å lese at de prinsipper man skal forhandle om, har vi tidligere undertegnet en protokoll på i OECD, og at de nordiske land vil stå samlet. På den bakgrunn synes jeg det er interessant å få vite om det er noe nytt - og foruroligende, holdt jeg på å si - man nå fører oss ut i. Det synes jeg ikke går frem av det som er blitt sagt.

Dessuten står det om de muligheter for kompromiss i dette møtet som vil legge grunnlaget for forhandlinger etter Montreal. Det tyder på at vi ikke står overfor noe helt uavvendelig og definitivt.

(GSR) STATSRÅD JAN BALSTAD: Jeg synes det som Syse nå sa, korresponderer med det som vi betrakter som den langsiktige målsettingen. Dette OECD-opplegget som vi har tiltrådt, har vi betraktet som en mer langsiktig målsetting, mens det som nå skjer innenfor Uruguay-runden, er mer kortsiktig, men som faller sammen med det langsiktige. Jeg vil bare bekrefte at dette er i overensstemmelse med det som ligger i dette opplegget.

Jeg er i den ulykkelige situasjon at jeg ikke har fått lest Nationen. Det har ikke noe med Nationen å gjøre - jeg har nemlig hatt altfor mye å styre med i dag. Men rent bortsett fra det, er det jeg har sagt innledningsvis i redegjørelsen, det som jeg mener er mitt mandat når jeg reiser til Montreal i morgen. Hva Nationen, Dagens Næringsliv eller andre aviser måtte ha skrevet om dette, tør i hvert fall ikke jeg ta ansvaret for.

Det jeg har nevnt her, er de retningslinjene som det har vært alminnelig enighet om i Regjeringen. Da er det også riktig å si at dette Montreal-møtet vil trekke opp retningslinjer for de videre forhandlinger som skal skje i siste halvdel av Uruguay-runden. Det har hele tiden vært vår forutsetning at vi skal arbeide i nær kontakt med Stortinget. Vi har både forutsatt en redegjørelse fra min side, og også forutsatt at vi skal ha nær kontakt med Stortinget etter hvert som vi må følge opp det som nå skjer i Montreal.

Når det er snakk om dette med dramatisk innvirkning på vår landbrukspolitikk, vil jeg om dette opplegget si at det som har vært vårt mål, har vært å gjøre så lite som mulig i forhold til det som har vært den opptrukne landbrukspolitikk, men samtidig ikke stille oss på utsiden i Montreal. Så dette var den billigst mulige inngangsbillett for å delta i drøftelsene i Montreal. Hvis vi sier at vi ikke vil være med på noe, vil vi antakelig til og med falle utenfor det nordiske samarbeid her, fordi både svenskene og finnene har sagt seg villig til å gå i den retningen som vi også gjør her. Jeg kan derfor ikke skjønne at dette på noen måte skulle kunne oppfattes som noen dramatisk forandring

Når det gjelder dette med frys av den direkte støtten og skjermingsstøtten, ville det vel bli nokså illusorisk hvis vi bare snakket om den ene, for da ville vel mange ha "fylt" på med den andre. Hvis dette skal ha noen mening, må man snakke om det totale, og er nødt til å trekke inn begge områder. Noe mer ligger det ikke i det. Og vi har altså i vårt opplegg lagt inn at det skal korrigeres for inflasjon.

Det var dette jeg følte at jeg ville svare på.

(GSR)

KOMITEENS LEDER: Jeg vil for min egen del bemerke at det som foreligger, er et press i retning av at man skal gå noe fortere frem mot det tidligere erkjente mål enn man egentlig hadde tenkt seg. Jeg tror - som handelsministeren - at det vil være feilaktig her å prøve å stå på at ingen forandring skal skje, for i verdensmålestokk vil det nok være meget uheldig for handelen - ikke bare for jordbruksvarehandelen, men for verdenshandelen i det hele - om man skulle prøve å unngå en liberalisering på jordbruksområdet, for det ville uvegerlig smitte over på andre felt i arbeidet for å frigjøre verdenshandelen.

Når det gjelder Norge, tror jeg også det er viktig å ha med at dersom intet skjer fra norsk side, vil det svekke våre muligheter for å fremme våre interesser i andre deler av handelspolitikken. Men spør man hvor raskt man skal være villig til å gå frem her, er det vanskelig å ta standpunkt til det over bordet bare på grunnlag av en muntlig redegjørelse. Det vil for øvrig være noe uenighet om hva som egentlig er billig her - om det er billigst å beholde det bestående, eller om det er billigst å gjøre forandringer, i mer enn en henseende. Men jeg finner det ikke mulig å utdype dette noe særlig nå.

Så vil jeg benytte anledningen til å minne handelsministeren om at en del av reglene når det gjelder kontakten med Stortinget, er nedskrevet i Stortingets forretningsorden, § 13, som jeg vil anbefale til gjennomlesning dersom det ikke har skjedd før, hvilket enkelte ting tyder på.

KÅRE GJØNNES: Jeg skal ikke bruke lang tid.

Det som er bakgrunnen, er den reaksjon som kom etter dette oppslaget i Nationen, med nærmest en blottlegging av det som måtte være Regjeringens forhandlingsstrategi foran et møte.

Dette gjør at en stiller seg spørsmålet: Hva er hensikten med at dette skulle offentliggjøres i og med at det virker som om disse opplysninger kommer fra departementet? Jeg må si at jeg også føler meg urolig hvis det er å betrakte på den måten at i den runden som nå er i gang, skal jordbruket være nøkkelen for å finne andre handelspolitiske løsninger på andre områder. Det kan bli en høy pris vi må betale hvis det skal være en del av strategien.

Jeg har lyst til å stille dette spørsmål: Hvis det er slik at dette er en kompromissløsning, slik som statsråden gav uttrykk for at det er, det minste

(GSR) multiplum, for at man kan få være med og ha påvirkning og innvirkning på det endelige resultat - hva har Regjeringen hatt som utgangspunkt? Jeg går ut fra at når det er et kompromiss, har en beveget seg fra et første standpunkt til et neste for å komme med og ha innvirkning. Hvilken førstestrategi har Regjeringen lagt til grunn i forhold til de forhandlinger som pågår innenfor Uruguay-runden?

STATSRÅD JAN BALSTAD: For det første vil jeg si at Utenriksdepartementet og Landbruksdepartementet ikke er kilder for de opplysningene som her knytter seg til frys. Det som vi har sagt om frys, er det jeg nå har nevnt her i dag. Det bekreftes for så vidt av det som jeg nå ble vist og som står i Nationen, at vi har avvist å kommentere dette frys-begrepet overfor - i dette tilfellet - Nationen.

Det er slik når det gjelder dette frysforholdet, at vi har to år igjen av Uruguay-runden. Det frysalternativ som eventuelt måtte ligge der, er noe som kommer til å virke i de to årene. Så kommer en ny runde i GATT-sammenheng som vil trekke opp nye retningslinjer.

Når jeg snakker om kompromiss, er det altså kompromiss mellom disse forskjellige blokkene på den internasjonale arena. Jeg pekte på at det finnes en blokk som består av USA, Argentina og Australia som vil ha full frihandel, og så finnes det en blokk som består av en del utviklingsland, og en som består av EF, de nordiske land og Sveits. Dette er en grovinndeling. Når det gjelder tenkningen innenfor disse blokkene, finnes det forskjellige synspunkter.

Når jeg snakker om kompromiss, er det et kompromiss knyttet til hva disse forskjellige blokkene har som primære mål med denne runden. Jeg har altså ikke følelsen av at jordbruket har vært en nøkkel til noe annet.

I det samarbeid vi har hatt i Norden og i Norge mellom Utenriksdepartementet og Landbruksdepartementet, har utelukkende etter mitt skjønn Norges interesser på dette området vært lagt til grunn. Man ser naturligvis ikke bort fra at hvis man setter seg utenfor på et område, kan man også bli satt utenfor på andre områder, men det har ikke vært temaet. Vi har arbeidet med sikte på at landbruksinteressene og de handelspolitiske interessene skal falle sammen i dette spørsmålet. Det mente vi at vi hadde funnet fram til i det opplegget som her er lagt.

(SL) KJELL MAGNE BONDEVIK: Det er ikke det at det er noe stort og viktig poeng, men jeg stusset litt på det som handelsministeren sa, at departementet hadde nektet Nationen å kommentere det som gikk på frys og strategi. Men så langt jeg kan lese, er det vel nettopp det ekspedisjonssjef Glenne har gjort, hvis han er referert rett. Her står det: "Det ligger an til et vedtak som må inneholde en form for frys på kort sikt .. Han opplyser at de nordiske land, som opptrer som en felles blokk i forhandlingene, vil akseptere en slags inflasjonsjustert "frys" på kort sikt. I tillegg vil de stå på OECDs vedtak ... på lengre sikt." Jeg kan ikke skjønne annet enn at departementets embetsmann her har uttalt seg om strategien.

Det er ikke noe stort poeng, men siden handelsministeren sa det som han gjorde, ville jeg komme med denne bemerkningen.

JOHAN BUTTEDAHL: Vi har fått en del orienterende opplysninger her om hva som har foregått og hva som skal foregå og på hvilken basis. Handelsministeren har snakket om hva han har gjort og hva han har tenkt å gjøre. Men det må være tillatt å gi uttrykk for det samme som Gjønnes, at man føler uro over dette opplegget fra Regjeringen. Jeg ser det som at det går utover det som tidligere er vedtatt i Stortinget, det gjelder både gjeldende landbrukspolitikk og de stortingsmeldinger og innstillinger som er behandlet i år. Jeg føler uro for at landbruket skal være en slags døråpner når det gjelder andre handelspolitiske problemer. Jeg vil gjerne ha sagt på dette møtet at jeg synes det er en uriktig vei å gå. Jeg tror handelsministeren og Regjeringen legger opp et løp som kan vise seg å være i strid med offisiell norsk landbrukspolitikk og distriktspolitikk.

Det er klart at dette forum ikke er egnet til en diskusjon om dette, og det er ikke sikkert at andre slutter seg til mitt synspunkt om norsk landbruks- og distriktspolitikk. Men det ville forundre meg dersom dette ble et debattema i Stortinget, om man ikke nettopp ville få debatten til å gå om disse spørsmål. Derfor vil jeg be handelsministeren og Regjeringen være svært varsom i de forhandlingene som skal foregå i GATT, og ikke trå lenger enn at man har ryggdekning i Stortinget. Det er på denne bakgrunn jeg synes det hadde vært naturlig om handelsministeren hadde tatt kontakt med den utvidede før vi fikk dette hastemøtet. Jeg synes det er kritikkverdig at det måtte skje på den måten, men - all right, nå har vi fått møtet, og det får være med det i denne omgang. Men dersom de forhandlinger som forestår, får konsekvenser som går utover det som

(SL) er gjeldende norsk politikk - og Regjeringen følger dette opp ytterligere - vil denne saken bli reist på nytt.

EINAR FØRDE: Eg er samd med Buttedahl i at det - i den utstrekning det her dreier seg om spørsmål som mange er sterkt engasjerte i, og som ein ser behovet for å drøfte igjennom - er utilfredsstillande at den utvida ikkje kom saman på ein annan måte enn den gjorde, med denne korte innkallingsfristen. Det er mogleg Regjeringa tidlegare skulle ha kome til den utvida med dette, særleg ettersom den har orientert andre om saka. Men det er jo ikkje forbode for dei medlemer og dei parti som er representerte her i komiteen, å gjere merksam på at dei betraktar saka som å vere av eit slikt omfang. Det er ikkje slik at Regjeringa har forsøkt å gøyme bort denne saka.

Det som har vore av interne drøftingar, er at landbruksorganisasjonane er innkalla og orienterte om opplegget. Det er på det reine at landbrukskomiteen hadde denne saka oppe og fekk informasjon for ei veke sidan - forrige fredag. Dersom det var slik at ein her såg dei store prinsipielle spørsmåla, og det verkeleg var grunn til å rope ulv, så må det ligge eit ansvar også hos dei som oppdagar det, til å gi eit signal.

Når det gjeld handsaming av landbrukskomitesaker i denne komiteen, er det eit komplisert spørsmål som ikkje berre vedkjem forholdet til landbrukskomiteen. Det har utvikla seg ein praksis der ulike fagkomitear frå tid til annan tar mot informasjonar frå Regjeringa også utanom saker som er til handsaming i Stortinget. Og der har vi vel alle våre svin på skogen. Eg vil berre konstatere at landbrukskomiteen når det gjeld slike saker, seinast da vi drøfta GATT-panelet, var saman med utanrikskomiteen. Så eg kan i og for seg ikkje sjå at det er unaturleg at landbrukskomiteen, som har vist stor interesse for denne saka, er komen med.

Når det gjeld realiteten i saka, vil eg for min del konstatere at det er eit overordna nasjonalt omsyn som Stortinget gong på gong har gjentatt, nemleg at Norge skal spele ein rolle i GATT-runden, og at vi skal ivareta viktige nasjonale interesser ved deltakinga i GATT. Eg meiner det har vore eit imperativ for Regjeringa å utforme standpunkt med sikte på maksimal innverknad i det heile, og at Regjeringa iallfall ikkje har mandat til å kome i nærleiken av det standpunktet som kunne føre til det handelsministeren sa: at ein i realiteten ville sette seg sjølv utanfor eikvar utforming. Eg vil konstatere at når

(SL) det gjeld realiteten i denne saka, har Regjeringa ryggdekning i Stortinget.

ASBJØRN SJØTHUN: Det er som medlem av den utvidede og ikke som medlem av landbrukskomiteen jeg vil si - under hensyntagen til de dokumenter som Stortinget tidligere har behandlet, både meldingen og innstillingen fra utenrikskomiteen - at orienteringen fra handelsministeren her i dag, sammenholdt med den alminnelige situasjon man står overfor innenfor GATT og de forhandlinger som der skal foregå, er innenfor rammen av de oppdrag som er skissert både i meldingen og innstillingen.

JOHAN BUTTEDAHL: Bare en sluttbemerkning fra min side. Jeg hørte handelsministeren sa - hvis jeg forstod ham riktig - at han hadde til hensikt å holde Stortinget orientert om forløpet av disse forhandlinger. Jeg vil bare understreke nødvendigheten av nettopp dette, for det dreier seg om svært omtålige saker. Og som Førde sa, her skal man ivareta viktige nasjonale interesser. Derfor vil jeg anmode om at handelsministeren holder nær kontakt med den utvidede, slik at vi får den nødvendige løpende orientering om de forhandlinger som foregår.

KOMITEENS LEDER: Det er ikke flere som har meldt seg til sak 1.

Lederen finner for ordens skyld å ville gjøre oppmerksom på at det ikke er skikk med noen oppsummering her. Dersom et innlegg skulle gi et oppsummerende inntrykk, står det likevel for talerens regning.

Jeg vil få takke for redegjørelsen og bidragene i debatten. Sak 1 er da avsluttet. Er det noen som ønsker ordet under sak 2, som er eventuelt? -

Jeg gjør oppmerksom på at det skal være møte i den utvidede den 14. desember kl. 9. Jeg regner med at det møtet kommer til å vare til kl. 10.55.

Møtet hevet kl. 15.25.